

Toť svatá pravda. A platí to nejen pro děti a většinu dospělých mužů, ale také pro velkou část jiných živočichů. Psy nevyjímaje.

Proč? Inu nejen proto, že když štěně/mladého psa ráno nejen vyvenčíte, ale i vyběháte, a hlavně mu dáte možnost se vyřádit a pohrát si s vámi či s jinými psy, bude po příchodu domů takzvaně „mrkef“, neboli mrtev a jeho jediným přáním bude, jít spát na pelíšek. A tudíž co? Tudíž nebude mít roupy doma lumpačit a vy máte krásný prostor pro to, učit ho být doma samotného.

Což je třeba pro mne jedna z klíčových věcí. Naučit psa být doma či kdekoliv jinde samotného. Aby věděl, že se mu vrátíte, že se nic neděje. Protože pro něj jste smečka a pokud ho smečka opustí, je to pro něj problém. Velký problém. Je sám, což může znamenat ohrožení na životě. Tak to mají od přírody zakódováno. A proto, když nejsou psi na samotu naučení, se tak moc dobývají ven. Proto tak pláčou, škrabou na zdi, dveře, demolují, znečišťují byt, vytvářejí si separační úzkost, z které je velmi těžká cesta zpět.

Je to pak hrozné pro vás, ale mnohem, mnohem strašnější pro ně. Když se postupně nenaučí, že o nic nejde, zachvacuje je pokaždé opravdová panika a je to pro ně peklo. Těžko si to zpravidla my lidé dokážeme představit. Proto je tak důležité naučit naše chlupaté přátele tomu, že se opravdu nemusí bát. Že když zavřete dveře, neznamená to opuštění, ale vždy návrat. A k tomu je hra, před naším odchodem, kdy se pes může vyřádit, opravdu velkým pomocníkem. A nejen tam.

Dalším důležitým důvodem, proč si se psy hodně hrát je - budování společného vztahu. Hrou - myslím opravdovou hrou, ne jen bezcílým házením míčku - se pro psa stáváte skutečným parťákem, středobodem jeho světa. Budujete společné vazby. Pes, který má procházky a nějaké to hození balónku či klacíku, není nešťastný. Ale ten, jímž se páník při procházkách zabývá, komunikuje s ním, něco ho učí či procvičuje, má život prostě plnější. Ta komunikace je důležitá. Pes ve psí smečce komunikuje *neustále* a myslím, že komunikace s námi lidmi, jako jeho smečkou, mu chybí. Víím, že pudlíci od sousedů, kteří je vypustí venku, nevšímají si jich, telefonují si, se psy nekomunikují, a ti si jen tak pobíhají, na tom nejsou zle.

Ale... vezměme to z naší - lidské stránky věci. Tak třeba... byli byste rádi, kdyby vás ráno

nechali vyčůrat, nahlédnout zlehka do novin a pak zase šup do peřin? Odpoledne byste se mohli vyčůrat, udělat vše potřebné, podívat se do novin a zase domů. Válet se na gauči, jen tak, prostě se válet, válet, válet, válet, válet... večer vyčůrat a spát.

No není to marná představa, že nemusíte do práce a můžete se válet, válet, válet, válet... Na jak dlouho asi? Ani ty noviny si nepřečtete pořádně. Natož abyste mohli pozdravit sousedku. Je fajn, že po příchodu domů vás partner zahrne péčí, zlíbá vás od hlavy k patě, nalije šampaňské, napustí vanu... nemusíte nic, neděláte nic... celé dny, týdny, roky, celý život...

Pokud nejste améba, nebude vás to bavit dlouho.

Je fajn lenořit, ale ne hnít. Zvlášť pokud jste činorodý tvor, jako je šelma psovitá. Zvlášť pokud máte mozek nastavený pracovat. To je jedna stránka věci. A ta druhá je, že se s vámi v podstatě nikdo nebaví, nikdo s vámi nemluví. Občas vás pohladí, řeknou, jsi hodný Alíku, když jdou kolem vás, ale to je tak nějak všechno. Pak vás osloví, když vám nesou jídlo. Občas vás venku zavolají. Občas vám venku či doma hodí hračku. A tím to končí. Leč to není komunikace. Opravdová komunikace v rámci smečky.

Vidím to na svém životním dárku jménem Bubice. Jak vždy uvítá, když jdeme spustit nějakou naši společnou hru. Hra - kouzelný a mocný to prostředek k tomu, abychom lépe pronikli do psího světa. A hrát můžeme kdekoliv a kdykoliv a hlavně cokoliv. Od jednoduchých her bez pravidel, jako je třeba přetahovaná, až po hry složitější, jako je na bombaře, stopaře, kdy už se musíme oba učit.

*Štajnidlo a jeho oblíbené
přetahovadlo/házedlo*

Přetahovaná!! Báječná hra, kdy se pes nejen vyřádí a my si zaposilujeme. Psi ji milují. Je od přírody běžnou součástí jejich života. Důležitou součástí. Je to hra, kdy se pes uvolní, odplaví mu to stresové hormony a! Utuží to vzájemné vztahy. Svého času běžela kynologickým světem teorie, že přetahovat se se psem a nechat ho následně vyhrát buduje jeho dominanci.

Malinko odbočím, když už tu tak profesoruju - mýty o dominanci mě dokáží vždycky tak trochu vytočit doběla. Neb za dominanci se dnes schovává kde co. Leč vždy je to o nevychovanosti psa, o nestanovených mantinelech a špatné komunikaci. Dominantních jedinců - skutečně dominantních jedinců - není mnoho a ti se projevují trochu jinak. Naši psi přátelé opravdu netouží co minutu nad námi převzít vládu. To jen my, tím, že je nevychováme, nestanovíme pravidla, nedodržujeme je, psy posouváme tam, kde oni ani nechtějí být. Protože na to, aby vládli smečce, zpravidla ani nemají.

Takže se nemusíme ničehož bát a můžeme se vesele s naším chlupáčem přetahovat. A naopak zvláště psíkům nesmělým pomáhat budovat sebevědomí tím, že vyhrávají. A hlavně - malinkému štěnětkovi tak nahradíme hrátky s jeho sourozenci, s kterými by jinak vyrůstal a od kterých jsme ho oddělili. A my bychom se měli snažit mu tuto nepřírozenou ztrátu nahradit.

Svět, ve kterém dnes psi vyrůstají, je diametrálně odlišný od toho, jak to původně příroda zamýšlela. A navíc k tomu pes vyrůstá a žije s lidmi, tedy s úplně jiným živočišným druhem, který vnímá svět úplně jinak. A proto, když se podíváte na různé psí diskuze, vidíte velmi často se opakující dotaz na téma: moje štěně nás kouše, jsme zoufalí, neumíme si s ním poradit, naše štěně je agresivní, pořád nás kouše do nohou, nepomáhá ho plácnout, okřiknout, to je ještě horší...

Štěně není ani agresivní, ani zlobivé, není nutné ho pleskat, křičet na něj, ani ho jakkoliv trestat. Protože ho v tom případě trestáme za něco, co je pro něj přirozené a štěně vůbec nechápe, proč se zlobíme, a kolikrát i náš křik či odstrkování, pleskání bere jako součást hry. Protože ano, ono se celou tu dobu snažilo si s námi hrát. Nemá totiž s kým jiným si hrát, máma, bráškové i ségry, s kterými by v té době ještě bylo, jsou fuč.

Takže - šup do toho. Vezmeme si všechno, co máme k dispozici. A věřte, že to nemusí být drahé věci za miliony. Vystačíte si s balonkem, kusem staré mikiny, špalíkem dřeva, šiškou,

ohebnou větévkou a s vaší maličností. Důležité vždy u těchto her je - daný **předmět rozpohybovat**. Hodně rozpohybovat. Tedy pochopitelně úměrně věku psa, nebudu smykovat se štěnětem zavěšeným na kusu mikiny, kde jsem vyrobila uzel, protože štěněti rostou či mění se zoubky a mohla bych mu tak způsobit bolest a navždycky ho od téhle hry odradit.

A když už s věcí pohybujeme, dodáme tomu dynamiku tím, že se snažíme před štěnětem či psem taktizovat, naznačím, kam hodím, leč... neodhodím a cuknu na druhou stranu, a chvíli štěně „zlobím“. Naznačím, že hodím, a buď mrsknou na stranu opačnou, nebo věc schovám. Tuhle malou změnou dostane tak jednoduchá věc jako házení hračky, míčku, klacíku - úplně nový rozměr.

Pro psa se z toho stane **hra na lov**. Nevybíhá jen tak jednoduše, ale musí sledovat svůj cíl, kořist. Mít ho v zorném poli, být ve střehu. Zkrátka - bystrí to jejich mysl. Pro spoustu lidí přirozená věc, pro spoustu ne. Divili byste se, jak takové malé oživení dělá divy. Potkali jsme tuhle při venčení páníčka s borderkou. Fenka byla u původních majitelů týraná, je plachá. Na psy i lidi. Nestojí o kontakt. Ale - když jsem jí předvedla, jak krásně se dá blafovat při házení přetahovadla, byla moje.

Nespustila ze mne oči, přetahovadlo nosila ke mně. Doteď byla zvyklá na „normální“ házení frisbee, kdy prostě vystřelila očekávaným směrem, takže tahle novinka ji bavila moc. Tak moc, že zapomněla na svou plachost a nekontaktnost a hrály jsme si nakonec nejen my dvě, ale zapojili se do toho pochopitelně i zrzavci, a světe div se, fenka si hrála dál.

Ale není nutné mít ani přetahovadlo či nějaké házedlo, stačí při procházce přírodou najít delší ohebnou větévku a! Už to může začít! Točím s větvičkou kolem sebe, cukám nečekaně zleva doprava, schovám za záda, naznačím hod a hodím na opačnou stranu... a psisko lovíci jest velmi nadšené.

Hrátky s proutkem

Další hra, kterou jde hrát venku a nic k tomu nepotřebujeme, je „**hra na babu**“. Když je pes vzdálen, zavoláme buď nějaké heslo, které si pro tuhle hru zvolíme - klidně i formou specifického hvízdnutí nebo třeba i jen jméno (mně se osvědčilo heslo, protože pes ví, co bude následovat, a otočí to na pětíku a pádí, aby si mě ulovil). Buď můžu mít v ruce hračku - např. přetahovadlo, do kterého se po doběhnutí zakousne, a nebo může mít povoleno „ulovit“ mě.

Hru začínám učit tak, že pes sedí, já jsem jen kousek od něj, zavolám/písknu heslo a utíkám a nechám se hned chytit a nadšeně si se psem hraju, případně odměním pamlskem - třeba Bubice upřednostní odměnu pamlskem, neb žráááádlo nadevše jest jejím heslem. Ale pochopitelně i takové obr pomazlení a radost pánčičky je fajn. Zato pro Štajníka je odměnou už samotný boj se mnou.

Oblíbená varianta na honěnou je **na honěnou kolem něčeho** - zábradlí, kudy pes neproleze, trafostanice, prostě kolem čehokoliv, co je nutné oběhnout. Všichni moji psi tuhle hru milují. Smůlu mám, pokud s nimi tuhle hru hraju, když jsou spolu. Nemám moc „šanci na přežití“ protože velmi rychle začali oba spolupracovat a naženou si mě. Štajn velmi rychle pochopil, o čem je blafování, a nejenže počítá s tím mým blafováním, ale blafuje i on sám. Naznačí směr vyběhnutí, ale vyrazí opačným směrem a přepadne mě. Když jsou tam oba, netaktizují, jen prostě jednoduše vyběhnou každý jedním směrem a já nemám šanci vůbec. Jsem ulovena, roztrhána za živa a ti dva bídáci radostně jásají. Bubi mi ukousne ruku radostí a Štajnidlo mi skočí na hlavu, odrazí se nohama od hrudníku a hopíkuje.

Co tu máme dál? **Schovku!** Pohybujete-li se v zalesněné krajině, je hra na schovku dosti nasnadě. Počíváte si na moment, kdy vás pes nesleduje, a hópnete obratně za nejbližší dostatečně vzrostlý strom, či se schováte do křoví. A monitorujete psa. To hlavně ze začátku a pokud máte psa, který není zvyklý si vás hlídat. No a jakmile psékus zjistí, že nejste - má hned co dělat. Záleží na cviku, zběhlosti a inteligenci psa, jak rychle vás najde. Hra jde pochopitelně hrát i v sídlišti, kde se můžete schovat za vchody, popelnice a tak.

K čemu jsou všechny tyhle venkovní hry dobré? No nejen k tomu, aby se pes vyblbnul a zabavil. Takhle zcela nenápadně psa učíte, že s vámi, s vámi je furt legrace a že pes nikdy neví, co přijde a je tedy dobré být pořád ve střehu a držet se vás. Neutíkat a mít vás pořád v merku. Protože by mohl propásnout nějakou srandu a po ní taky odměnu (to hlavně zpočátku, kdy se pes hru učí).

*Štajn číhající na to, kam poletí
vykopnutá šiška*

Můžete si pak užívat krásné procházky s pesanem navolno, který se sám od sebe otáčí, aby zjistil, kdeže to ten jeho úžasný páníček či pánčička jsou. A vy pak můžete odměnit, pochválit, každé jeho otočení se za vámi a tím pádem zase posílíte to, že si vás bude sledovat... No a máte doma pséka, kterého se nemusíte bát někde pustit. Pséka, který vás bude zbožňovat, protože nejste jen obyčejný krmič, ale jste to vy, kdo udává tón toho, co se bude dít, vy rozdáváte nejen jídlo, ale i zábavu.

Další venkovní (ale pochopitelně i vnitřní hra) je, že „**ztratíte**“ nějaký svůj předmět, ať už starou nepotřebnou rukavici nebo hračku. V prvních krocích „ztratíte“ dotyčnou věc přímo na cestě v momentě, kdy je pes před vámi, ale akci vidí a vy ho pro ni pošlete s povelom -

ztratila jsem, hledej, kdepak to máÁám? □ (toť naše terminologie :-D). Pak věc odhazujete, když ji nevidí, ale pořád na cestu. Jde o to, aby pes pochopil, že vy jste nemožní, furt něco ztrácíte a nevíte, kde to máte :-D. No a pak odhodíte trochu mimo cestu, do trávy a pak odhazujete dál a dál do té trávy. Občas doleva, občas doprava, k navádění psa mu pomáháte ukázáním ruky. Postupem času, můžete „ztratit“ věci třeba i dvě, každou v jiném směru, a psiho parťáka vyslat pro věci postupně, ale to už je vyšší dívčí. Stejně tak jako hra na stopaře.

To se obávám ale, že nemám ani dostatečnou fundovanost a ani myslím dostatečný prostor na to, abych to nějak smysluplně vysvětlila??? Hm. Zkusím to, ale berte v potaz, že to je opravdu jen **hra na stopaře**, není to opravdové stopování, které navíc spolkuje spoustu času, protože když se chce dělat poctivě, musí se na stopu chodit často. A jak je to tedy u nás?

Začínám tak, že psékus jest na chalupě za plotem a čučí, co že to dělám s tou síťovkou, do který jsem dala kus syrového kuřete a uvázala to na špagátek. Pro začátek udělám jen krátký úsek, kdy na začátku toho úseku v terénu hodně zašoupu nohama, aby byl označen začátek, pak jdu a kuře jest vlečeno mezi botama a následně uschováno třeba za drn, nebo stromek. Vše zase tak, aby pesan viděl, cože to kutím. Následně ho vezmu na stopovajdu - zpočátku spíš na krátké vodítko a dojdu s ním k začátku „stopy“, ukážu na zem do místa, kde pes cítí můj pach a pach kuřete ze síťovky, řeknu stopa, stopička a navedu psékuse do směru.

Stopa je krátká, pes není ťulpas, takže milé kuře velmi rychle objeví, jest nadšen, jest pochválen, kuře osvobozeno ze síťovky a chlupáč ho může radostně vdechnout. A od tohoto bodu se pak postupně odpícháme dál - úsek naší pseudostopy se prodlužuje po částech, aby pes přišel na to, co má sledovat a o čem to je. S tím, jak se „pseudostopa“ prodlužuje, ocitají se na ní uschované krabičky obsahující taktéž kousek syrového kuřete, buřta či čehosi, co jest právě v síťovce vlečeno terénem. Používám umělohmotné lékovky od vitaminů apod., které se dají uzavřít, jsou dostatečně malé, aby se schovaly v terénu, a pesan je může vzít bez nebezpečí do kušny, když je najde, ale nedostane se přímo k odměně uvnitř. Nejdřív je jedna krabička, pak postupně přibývají.

A k čemu že krabičky jsou? Slouží k tomu, aby se pesan lépe soustředil na stopu a nehnal se rovnou na konec stopy, kde ví, že najde tu hlavní dobrotu. To, že se postupně naučí, že na

stopě se sem tam objeví krabička, která má v sobě taky dobrotu, ho vede k tomu, aby pracoval soustředěně a opravdu stopu sledoval a hledal, zda na ní něco není a neletěl hned na konec.

Pamlsky mám v krabičce proto, že jsem tvrdě proti tomu, aby moji psi cokoliv brali ze země. A proto je stopu neučím metodou pamlsků na stopě, kdy pes začíná na tzv. pachovém čtverci, kdy páníček vyšlape terén, do kterého pohází granulky a pes se učí sledovat stopu spojenou s granulkami a jejich sbíráním. Všechno mám dělané tak, aby pes sám nemohl k potravě a nenarušilo se mi tak to, co jsem ho naučila. Pro někoho možná hloupost, ale já mám ráda své jisté. A tím, že nejsme žádní stopaři závodníci a stopujeme si jen tak pro radost, můžeme si dělat v podstatě na stopě **vlečku** - což je ono kuře vlečené v síťovce. Ostatně pro lovečáka je vlečka i větší přirozenost, ale bude bavit každého pséka.

S tím, jak se pes čím dál tím víc učí, o čem stopa je, tím víc ubývá úseků, kdy je kuře vlečeno po zemi a přibývá těch, kdy je nesené. To proto, aby zůstala hlavně moje stopa a pes se učil sledovat ji a ne stopu vlečeného **masa**. Krabičky zůstávají, jako **motivace** a zpomalovač. Postupně se přidává na stáří stopy - tedy prodlužuje se čas, kdy člověk stopu našlápne a kdy na ni psa uvede.

Co je dobré vědět, že nejlépe je stopu pro začátečníka dělat ráno či v podvečer. V tu dobu je vlhko a vlhko pomůže nést pachy a stopa je tak pro psa snadnější, než v poledne, kdy praží **slunce**. Také musíte počítat s větrem a dávat stopu v začátcích tak, aby ji vítr psu neodvál, ale přinesl mu ji pod nos. A také počítat s tím, že pes nepůjde přesně ve vašich stopách, ale trošku vedle, podle toho, kam právě vítr ten pach zavál. Mno ale jak říkám, je to hra na stopaře, není to opravdové stopování, takže pokud by se tím někdo chtěl zabývat navážno, neradím držet se mých rad :-).

Cvičme v rytme aneb cvičíme s lavičkou

A teď pro odlehčení ještě pár her jednodušších, kdy zase nepotřebujete vůbec nic, jen třeba překážky v terénu. Můžete totiž pak s pesanem hrát **na konika na parkuru**. A naučit ho skákat tam a přes to, co mu ukážete. A nebo třeba obíhat či přebíhat to, co mu ukážete. Ať už je to přeskočení kmene, lavičky, oběhnutí lampy, či přeběhnutí položené klády. Jak k tomu pséka dovést - pomůžete si pamlskem či hračkou. Dáte pamlsek/hračku do ruky a navedete ho se slovním doprovodem hop, či okolo (podle toho, zda jde o skok, či oběhnutí).

Zpočátku odměníte klidně i jen náznak, ale zpravidla pesani velmi rychle pochopí a za hračkou či pamlskem běží. Když pes pochopí, co se po něm chce, budete se postupně trochu od překážky vzdalovat a už jen ukazovat rukou, pamlsek či hračka přijdou až po provedení úkolu. Kdo má psa hravého, je v tomhle hračka velký urychlovač, protože hození hračky do směru, kam má pes skočit ho pochopitelně velmi zrychlí.

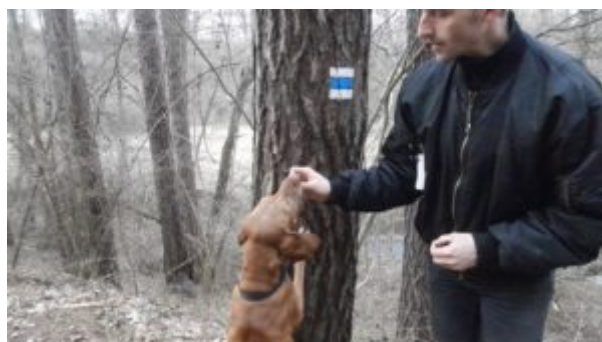
Tyhle tělocvičné hry, krom zabavení a společné práce, přinášejí psům i utužení těla. Pochopitelně skoky a třeba přebíhání po kmenech je nutno uzpůsobit věku a schopnostem psa. Ale divili byste se, jak moc Bubinu v jejím věku baví hrát si na louce na parkurového koníka. Překážky má nizoučké, ale skáče s vervou a oči jí svítí jak lampionový průvod na prvního máje. Vždy je se Štajnidlem střídám a oba jsou netrpěliví, jen jen vyrazit.

Tak, to bychom měli pár her venkovních a příště se podíváme na ty, co se dají hrát doma.

Ale popravdě řečeno - ono se to tak trochu vlastně i prolíná. Protože některé se dají hrát jak v terénu, tak v domě. Třeba zrovna ta naše oblíbená přetahovaná. Můžete se s psím kámošem přetahovat během procházky o nalezený klacek, doma o plyšovou hračku a nebo třeba za barákem na lavičce o kus mikiny, hračku, nebo fleeseové přetahovací jako my s Rumíčkem a Bubinou.

Bubi je zářným důkazem toho, jak je pro psa důležitá společná hra s páníčkem. Ač si po příchodu k nám hrát rozhodně neuměla, tak dnes s radostí honí za domem lítací kolečko či tenisák a miluje, když právě u házení taktizuju a ona může řídit. Trošánek se také přetahuje

(nechci moc lomcovat její letitou čelistí) a hledá venku mnou „ztracené“ věci tak profesionálně, že mě letos v zimě za domem tak horlivě pronásledovala s rukavicí skutečně ztracenou, až jsem myslela, že se zbláznila. Pak jsem si všimla, cože to moje zrzavá víla třímá v kušně, abych následně zjistila, že to je má vlastní doopravdicky ztracená rukavice, o jejíž ztrátě jsem neměla zatím ani tušení.

*Bubi a Rumíček se učí hledat
turistické značky jako kdysi Ešátor*

A co napsat na závěr dnešní venkovní části? Zkusím parafrázovat hlášku z filmu Pekařův císař, a místo Bádejte, bádejte, bádejte, říkám Hrajte si, hrajte si, hrajte si. A budete překvapení, jak pestřejší a spokojenější bude vaše soužití s chlupatým přítelem. Protože ono není nad to vidět jejich spokojenou rozesmátou tvář.

Kdo si hraje, nezlobí

